

شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

تحقیق درسی سطح ۲

عنوان

جهانی شدن و فرهنگ مهدویت

از دیدگاه آیات قرآن کریم و روایات اسلامی

استاد مربوطه

سرکار خانم مشکواتی

نکارنده

ملیحه عاشوری

سال تدوین ۱۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

امروزه دنیا شاهد تحولات و دگرگونی های گسترده و شگفت آوری در عرصه اقتصاد، ارتباطات، فرهنگ، سیاست، معاهدات و امور بین الملل در راستای جهانی شدن است. به علت وقوع این تغییرات و تحولات گسترده در جهان و اهمیت موضوع جهانی شدن، نمیتوان آن را نادیده گرفت و از بحث و گفت و گو درباره آن چشم پوشید. واقع بینی آگاهانه نسبت به ابعاد گوناگون و پیچیده جهانی شدن، شناخت وضع موجود، درک کاستی ها و ناکارآمدی های آن، به کارگیری مواضع سنجیده و برخورد آگاهانه و فعال در برابر آن، نیازمند شناخت عمیق و همه سویه آن است. در جهان معاصر، مد عیان و نظریه پردازان جهانی شدن رو به فزونی نهاده اند.

در طول قرن ها و حکومت جهانی حضرت مهدی شیعه نیز با ارائه نظریه سال های متمادی، داعیه دار اصلی جهان شمولی در عرصه های فرهنگی، سیاسی و ... بوده است؛ زیرا در اسلام، به ویژه در مکتب تشیع، توجه به آینده و تشکیل حکومت جهانی واحد بر اساس قسط و عدل و تحت رهبری امام معصوم، جایگاهی ویژه دارد. این مسئله در تاریخ اسلام، به نام مهدویت مطرح شده است. این اعتقاد از توانمندترین عوامل رشد و بالندگی جامعه اسلامی است و بقای اسلام و شیعه در گرو این حقیقت بزرگ است.

واژگان کلیدی

مهدویت، جهانی شدن، دهکده جهانی، فرهنگ، انقلاب اطلاعات.

فهرست مطالب

مقدمه	۱
مفهوم جهانی شدن	۲
تعریف فرهنگ	۲
حکومت جهانی حضرت مهدی (عج) (مهدویت) و آینده فرهنگی جهان	۳
ویژگی های فرهنگی جامعه جهانی حضرت مهدی (عج) (مهدویت)	۴
حکومت واحد جهانی حضرت مهدی (عج)	۵
ضرورت تشکیل حکومت جهانی	۸
مقایسه جهانی شدن و حکومت واحد جهانی حضرت مهدی (عج)	۹
نتیجه گیری	۱۳
ارائه راهکار	۱۵
فهرست منابع	۱۶

با آغاز هزاره جدید، بشر به سطح کیفی نوینی از امکانات دست می یابد که چهره جهان مدرن و همه پیوند ها و ارتباطات بین المللی آن را به گونه قابل ملاحظه ای تغییر می دهد.^۱ این همان چیزی است که این روزها ورد زبان سیاستمداران، اقتصاددانان، فیلسوفان و جامعه شناسان باگرایش های گوناگون شده است. در این که نوع بشر به سرعت مسیر یکپارچگی را طی می کند و رو به اقتصاد، سیاست و فرهنگ جهانی دارد، تردیدی نیست. جهانی شدن به عنوان پدیده ای مهم و نوظهور که دارای ابعاد گوناگون فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است، همه ساختار های فرهنگی و اجتماعی را تحت تأثیر و تحول قرار داده و به صورت اجتناب ناپذیر، ادیان و فرهنگ های همه جوامع را دچار چالش کرده است. تحولات صورت گرفته در ابزار و شیوه های ارتباطات و جابه جایی های منابع و مردم، آشکارا می توانند بر انهدام حد و مرز های اجتماعی تأثیر گذاشته، همبستگی و یکپارچگی بیشتری را موجب گردند.^۱ به قول برخی از متفکران، جهانی شدن گزینه ای انتخابی نیست که شما اراده کنید آن را بپذیرید یا خیر، بلکه کاروانی است که هم زمان، در همه شاهراه های دنیا، به سرعت در حال حرکت است و کشورها نیز توان متوقف کردن آن را ندارند. پیام بازیگران عرصه جهانی شدن نیز آن است که نیروهای اقتصادی و دانش فنی، به سمت همگونی و یکدستی در اشکال سیاسی، جهانی شدن، مبین نوعی جهان بینی و ایدئولوژی و اندیشیدن درباره جهان، به عنوان منظومه ای کلان و به هم پیوسته است. بنابراین، رو یارویی معقول با این پدیده جهانی و فراگیر، مستلزم شناخت واقع بینانه ماهیت، مبانی و اقتضائات این فرآیند است و با توجه به تأثیر آن بر وضعیت فرهنگ ها و ادیان، این مسئله برای جوامع اسلامی نیز به عنوان یکی از مهم ترین مسائل دینی، اجتماعی و فرهنگی به شمار می آید. از این رو بنا به تفسیر و شناختی که از فرآیند جهانی شدن یا فرآیند های جهانی شدن داریم، رو یارویی ما متفاوت خواهد بود.^۲

۱. مهدویت تخصصی مرکز قم، مهدی حضرت حکومت و شدن جهانی رحیم، کارگر، ۱۳۸۷ ش.

۲. همان

و تکنولوژی، در هم تنیدگی و نزدیکی روابط و افکار و اندیشه های بشری و ... را نادیده گرفت و نسبت به آن بی تفاوت بود .

از طرف دیگر ، پیچیدگی ، مهم و جدید بودن مباحث و موضوعات آن و نیز جنبه ها و پیامدهای منفی آن ، که رو به فزونی است و این که در پس پرده این روند ، عوامل و کارگزارانی قرار دارند، ایجاب می کند که با دقت و هوشمندانه مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد.

جریان اوضاع جهانی و پیشرفت هایی که نصیب بشر در امور مادی شده است و روابط نزدیکی که به واسطه وسایل ارتباط کنونی با هم پیدا کرده اند، همه را به یک اتحاد واقعی و همکاری صمیمانه و برادری حقیقی بیش تر محتاج کرده است . هرچه جلوتر برویم ، این احتیاج را بیش تر احساس می کنیم؛ یعنی آن دهکده جهانی که دانشمندان غربی در قرن بیستم احتمالش را داده اند، اسلام ، در هزار و چهارصد سال پیش، با تأکید فراوان و قطعیت و حتمیت ، از آن خبر داده و حتی کیفیت وقوع آن و نحوه حکومت در آن دهکده جهانی و رهبری آن نظام را آشکارا معین کرده است و خبر داده که پیروزی از آن مستضعفان و صالحان است و ایمان بر کفر چیره خواهد شد.

ارائه راهکار

خوشبختانه امروز بحث کردن درباره مسئله حکومت واحد جهانی ، از پنجاه سال پیش آسان تر است . امروز وقتی صحبت از حکومت واحد جهانی می شود، به گوش ها آن قدر سنگینی نمی کند ؛ چون تعبیر دهکده جهانی به عنوان بحث ی کاملاً جدی مطرح شده است . همین که صاحب نظران دنیا، در اصل تشکیل حکومت واحد جهانی ، با مکتب تشیع اسلام هم نوا شده اند ، خود امری ارزشمند است ؛ زیرا تا دیروز ، تشکیل حکومت واحد جهانی تحت نظر امام معصوم ، برای دنیا پذیرفتنی نبود و آن را به صورت امری عجیب و باورنکردنی مطرح می کردند؛ ولی امروزه ، خود ، آن را به صورت قطعی و امری اجتناب ناپذیر می دانند . جهانی شدن به روشنی نیاز انسان را به نزدیکی و اتحاد با هم و تشکیل جامعه جهانی واحد آشکار می سازد و با رشد و شکوفایی علمی ، صنعتی و فکری و احساس نیاز به اتحاد و نزدیکی ، جهان به تدریج خود را برای پذیرش حکومت واحد جهانی آماده می سازد . گسترش سریع ارتباطات و نزدیکی جوامع به یکدیگر ، امکان گفت و گو و تبادل آرا و افکار ، استفاده مردم جهان از آخرین اخبار ، تعامل و هم فکری، بالا رفتن سطح سواد و معلومات ، برخی از وجوه مثبت و قابل قبول جهانی شدن است که مدل کامل و مطلوب آن ها در حکومت جهانی حضرت مهدی (عج) وجود خواهد داشت . مهدویت اشاره شده در بینش اسلامی (آیات و روایات) به عنوان مدینه فاضله بشر و ظهور منجی موعود لطف و تدبیری الهی برای سرانجام تاریخ است تا آرزوهای بشر در طول قرن ها تحقق یابد .

در پایان ، برای هرچه بیش تر و بهتر پی بردن به عمق غنا و دور اندیشی بینش و تعالیم اسلامی (آیات و روایات) در موضوع سرانجام تاریخ و بشر ، پیشنهاد می شود این تعالیم که برگرفته از طریق وحی از سرچشمه هستی است، هرچه با عمق و دل سوزی بیش تری مورد بررسی قرار گیرد تا در نتیجه این تحقیقات و پژوهش ها ، زوایای گوناگون و مختلف حکومت جهانی حضرت مهدی (عج) (مهدویت) بهتر و بیش تر آشکار شده و در نهایت انسان های تشنه حقیقت دنیا را هرچه بیش تر با این تعالیم ناب آشنا نماییم .

منابع

۱. ابازاری، محمد، ((مهدویت در اندیشه متفکر شهید مرتضی مطهری))، فصل نامه انتظار ، ش ۱۱-۱۲، ۱۳۸۳ش .
۲. ابن طاووس، علی بن موسی ، الملاحم و الفتن فی ظهور الغائب المنتظر ، بیروت ، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، 1423 ق.
۳. آشوری، داریوش، تعریف ها و مفهوم فرهنگ، تهران، مرکز اسناد فرهنگی آسیا، 1357 ش.
۴. افروغ، عماد و دیگران ، (تبادل فرهنگ ها، ضرورت ها و دورنماها) ، مطالعات ملی، ش ۶، 1379 ش.
۵. امام جمعه، فخری، مهدویت و جهانی سازی، پایان نامه کارشناسی ارشد، قم، مؤسسه آینده روشن، 1387 ش.
۶. آیتی، نصرت الله ، (اهل کتاب در دولت مهدی (عج))، فصل نامه انتظار ، ش ۱۱-۱۲ ، ۱۳۸۳ش .
۷. تامیلنسون، جان، جهانی شدن و فرهنگ ، ترجمه : محسن حکیمی، تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی، 1381 ش.
۸. توحیدفام، محمد، فرهنگ در عصر جهانی شدن، تهران، روزنه، 1382 ش.
۹. توفیقی، (هزاره گرایی در فلسفه تاریخ مسیحیت) ، موعود، ش ۱۷، ۱۳۸۷ ش .
۱۰. ثانی، رضا، زیر موج جهانی شدن ، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، چاپ اول، 1382 ش.
۱۱. حکیمی، محمد ، (جهانی سازی اسلامی، جهانی سازی غربی) ، کتاب نقد ، ش ۲۴ و ۲۵ ، 1381 ش.
۱۲. شریف رضی، نهج البلاغه، ترجمه : محمد دشتی، قم، اندیشه هادی، چاپ سوم، 1385 ش.
۱۳. دعایی، حبیب الله ؛ عالی، مرضیه ، سازمان ها در بستر جهانی شدن ، مشهد، بیان هدایت نور ، 1384 ش.

۱۴. رابرتسون، رونالد، جهانی شدن، تئوری های اجتماعی و فره نگ جهانی ، ترجمه : کمال پولادی، تهران، نشر ثالث، 1380 ش.
۱۵. ربانی، مح مد باقر، جهانی شدن، تنوع یا وحدت فرهنگی جامعه جهانی مهدوی ، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی؛، 1388 ش.
۱۶. رضوانی، علی اصغر ، (فلسفه حکومت عدل جهانی) ، فصل نامه انتظار ، ش ۴ ، ۱۳۸۱ش .
۱۷. رفیع پور، فرامرز، آناتومی جامعه، تهران، شرکت سهامی انتشار، 1378 ش.
- سال چهارم، شماره 16 ، زمستان 1389
۱۸. سلیمی، حسین (جهانی شدن، مصداق ها و برداشت ها) ، مجله مطالعات علمی، ش ۱۰، 1380ش.
۱۹. سوئیزی، پل و دیگران، جهانی شدن با کدام هدف؟ ، ترجمه :ناصر زرافشان، تهران، نشر آگه، 1380 ش.
۲۰. شهرام نیا، امیرمسعود، جهانی شدن و دموکراسی در ایران ، تهران، نشر نگاه معاصر ، 1385 ش.
۲۱. صافی گلپایگانی، لطف الله، منتخب الاثر، قم، مؤسسه السیده المعصومه، 1419 ق.
۲۲. صانعی پور، محمود، استراتژی جهانی شدن شرکت ها و مؤسسات، تهران، مؤسسه فرهنگی هنری بشیر علم و ادب، 1379 ش.
۲۳. صدوق، ابی جعفر محمد بن علی، الخصال، تصحیح : علی اکبر غفاری، تهران، مکتبه الصدوق، ۱۳۸۹ ق.
۲۴. صوفی آبادی، محمود، (اسلام، جهانی شدن و پیامدهای فرهنگی آن) ،مجله اندیشه صادق ، ش ۱۶_۱۹، ۱۳۸۳ش .
۲۵. طاهری، حبیب الله (جهانی شدن و مقایسه آن با حکومت و احد جهانی حضرت مهدی(عج)) ، فصل نامه انتظار، ش 7، ۱۳۸۲ش .

۲۶. قراگوزلو، محمد ، (جهانی شدن) ، مجله اطلاعات سیاسی اقتصادی، ش ۱۷۷ و ۱۷۸ ،
1381 ش.
۲۷. کارگر، رحیم، جهانی شدن و حکومت حضرت مهدی ، قم، مرکز تخصصی مهدویت ،
1387 ش.
۲۸. مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، بیروت، مؤسسه الوفاء، 1404 ق.
۲۹. مصباح یزدی، محمد تقی، آموزش عقاید، تهران، انتشارات سازمان تبلیغات، 1379 ش.
۳۰. نعمانی، محمد بن ابراهیم، کتاب الغیبه، تحقیق : علی اکبر غفاری، تهران ، مکتبه الصدوق ،
1379 ش.
۳۱. نکویی سامانی، مهدی، دین و فرآیند جهانی شدن ، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه
علمیه قم، 1386 ش.
۳۲. واترز، مالکوم، جهانی شدن ، ترجمه : اسماعیل مردانی گیوی و سیاوش مریدی، تهران،
سازمان مدیریت صنعتی، 1379 ش.
۳۳. هلد، دیوید ؛ مک گرو، آنتونی، جهانی شدن و مخالفان آن ، ترجمه : عرفان ثابتی، تهران،
ققنوس، چاپ اول، 1382 ش.
۳۴. هنیس، جف، جهانی شدن و فرهنگ سیاسی در جهان سوم ، ترجمه : داوود کیانی، تهران،
پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ اول، 1381 ش.